

економічної та політичної ситуації, тому цілком зрозумілим є той факт, що Україну визнано однією з найризикованіших країн Східної Європи щодо вкладення інвестицій.

Висновок. Таким чином, інвестиції відіграють центральну роль в економічному процесі. Це пояснюється тим, що без інвестиційної діяльності неможливо здійснити вагомі зрушення в економіці, підвищити соціально-економічний розвиток країни. Обсяг залучення інвестицій є однією з основних характеристик економічної діяльності як окремих господарюючих суб'єктів, так і держави в цілому, з урахуванням того, що інвестиційний клімат визначається перш за все соціальною, правовою, організаційною, політичною та економічною ситуацією в країні. З урахуванням відсутньої чіткої стратегії в країні щодо залучення довгострокових інвестицій можна зробити висновок, що саме держава в особі законодавчої та виконавчої гілки влади є основним гальмом у активізації інвестиційної діяльності.

Анотація. Стаття посвячена аналізу и исследованию уровня инвестиционной деятельности в Украине. Дается характеристика основных признаков инвестиций страны. Выявлены основные источники влияния на экономику инвестиций. Раскрываются важные проблемы, которые существенно останавливают развитие инвестиционной деятельности Украины.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная деятельность, экономический процесс, прямые иностранные инвестиции.

Abstract. The article is devoted to the analysis and research of the level of investment activity in Ukraine. The characteristics of the main features of the country's investment are given. The main sources of influence on the economy of investments are revealed. The important issues that seriously stop the development of investment activity of Ukraine are revealed.

Key words: investment, investment activity, economic process, direct foreign investments.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Мордань Є. Ю., Загорко К. С. Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. С. 63–67
2. Івахненко І. С. Інвестиційна діяльність в Україні : сучасний стан та можливість її активізації. *Теорія інвестицій*. 2009. С. 7–9.
3. Лешанич Л. В., Гунда С. В. Розвиток інвестиційної діяльності в Україні та шляхи подолання інвестиційної кризи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. С. 43–45
4. Ангелко І. В. Основні джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства в умовах його розвитку. *Економічні науки*. 2015. № 2 (17). С. 893–897.
5. Алмазов А. Фрактальная теория рынка Forex. – СПб: Admiral Markets, 2009. – 296 с.
6. Коваль Н. О., Терпень Л. В. Проблеми та шляхи покращення інвестиційної діяльності в економіці України. *Економічний аналіз*. 2013. № 13. С. 56–63.
7. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>

УДК 338.242.2

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

А. О. Щербіна, Є. Є. Іонін

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність оцінки інвестиційної привабливості та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. Запропоновано методику проведення такого аналізу на основі показників річної фінансової звітності зовнішніми користувачами за допомогою горизонтального аналізу та розрахунку відносних показників фінансового стану. Методику перевірено на прикладі показників консолідованої фінансової звітності міжнародної холдингової компанії «Метінвест» за 2016–2017 рр.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість, аналіз фінансової звітності, горизонтальний аналіз, оцінка фінансового стану.

Вступ. У сучасних умовах господарювання аналіз інвестиційної привабливості та інвестиційної діяльності підприємства грає ключову роль у процесі прийняття

управлінських рішень. Зі сторони внутрішніх користувачів це фактор впливу на подальшу стратегію діяльності підприємства та оцінку потенційних ризиків, для зовнішніх користувачів аналіз інвестиційної привабливості та інвестиційної діяльності є основою для прийняття рішень щодо доречності спрямування власних коштів у підтримку діяльності суб'єкта господарювання у якості інвестицій або позик, оцінки вигоди від вкладення коштів та термінів отримання такої вигоди.

Процес здійснення оцінки інвестиційної привабливості та результатів інвестиційної діяльності підприємства внутрішніми користувачами є більш достовірним, адже передбачає розрахунки на основі показників управлінської звітності підприємства, у той час, як здійснення такої оцінки зовнішніми користувачами значно ускладнюється умовами обмеження в інформаційного забезпечення виключно показниками оприлюдненої фінансової звітності.

Питання дослідження методики оцінки інвестиційної привабливості та інвестиційної діяльності підприємства висвітлено у роботах зарубіжних та вітчизняних науковців: І. Бланка, Л. Бернстайна, О. Гончаренка, А. Вічевича, М. Зинюка, Г. Клейнер, Дж. Лінтера, А. Філіпченко тощо. Удосконалення практичної складової аналізу інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості, незважаючи на велику кількість досліджень, є необхідним, адже в роботах вищезазначених науковців розглянуто у більшій мірі методику аналізу для внутрішніх користувачів. Тому актуальним залишається питання аналізу інвестиційної діяльності зовнішніми користувачами на основі показників фінансової звітності.

Метою дослідження є оптимізація методики аналізу інвестиційної привабливості та інвестиційної діяльності підприємства на основі показників консолідованої фінансової звітності, яка відповідатиме потребам зовнішніх користувачів, шляхом компонування окремих методів аналізу. Практичне застосування такої методики на прикладі показників діяльності міжнародної холдингової компанії «Метінвест».

Викладення основного матеріалу. Термін «інвестиції» походить від латинського слова «investio», що означає «вкладати». У широкому тлумаченні інвестиції є вкладенням капіталу з метою подальшого його збільшення. Приріст має бути достатнім, щоб компенсувати інвестору відмову від використання цих засобів на споживання в поточному періоді, щоб винагородити інвестора за ризик, відшкодувати йому втрати від інфляції в майбутньому[1].

Станом на сьогодні існує багато методик оцінки інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості, що використовують різні види аналізу. Багато з них є недоступними для зовнішніх користувачів через обмеження в інформаційних ресурсах, потреби в залученні додаткових експертів через існування низки розрахункових показників. Для оптимізації процесу оцінки інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості нами запропоновано проведення такого аналізу в два етапи:

1. Використання загального методу аналізу, а саме, горизонтального аналізу;
2. Розрахунок відносних коефіцієнтів щодо оцінки фінансової стійкості та платоспроможності з визначенням змін питомої ваги показників інвестиційної активності в структурі загальних пов'язаних показників.

У рамках дослідження інвестиційної діяльності підприємства користувачами на першому етапі доречним є застосування горизонтального аналізу динаміки показників фінансової звітності, що стосуються інвестиційної діяльності, для одержання загального уявлення про якісні зміни, які відбувались у структурі, а також динаміку цих змін з метою отримання достовірної інформації про фінансовий стан, платоспроможність підприємства [2].

У таблиці 1 розрахуємо абсолютну та відносну зміну основних фінансових показників результатів діяльності міжнародної холдингової компанії «Метінвест» за 2016 – 2017 звітні періоди [3].

Таблиця 1 – Горизонтальний аналіз показників фінансової звітності міжнародної холдингової компанії «Метінвест» за 2016–2017

Показник фінансової звітності, млн. дол.	2016	2017	Абс відх, млн. дол.	Відн. відх, %
Валюта балансу	9 331	10 083	752	8%
Річний чистий прибуток	118	617	499	423%
Фінансовий дохід	26	29	3	12%
Фінансові витрати	-397	-359	38	-10%
Оборотні активи	2773	3845	1072	39%
Необоротні активи	6 558	6 238	-320	-4,88%
Гроші та грошові еквіваленти	226	259	33	15%
Обсяг здійснених капітальних інвестицій	373	542	169	45%
Придбання основних засобів та НМА	331	465	134	29%
Загальна сума грошових коштів, отриманих від інвестиційної діяльності	15	18	3	20%
Довгострокові фінансові інвестиції	908	1085	177	19%
Короткострокові фінансові інвестиції	28	52	24	86%
Відсотки від наданих кредитів і позик	20	21	1	5%
Чисті активи	811	971	160	20%
Власний капітал	4 028	4 308	280	7%
Поточні зобов'язання	4 517	2 287	-2230	-49%
Отримана частка від фінансових результатів асоційованих компаній та спільних підприємств	205	191	-14	-7%
Довгострокові зобов'язання	786	3488	2702	344%
Обсяг капітальних витрат	4	9	5	125%

За результатами проведеного аналізу показників фінансової звітності можна зробити наступні висновки: за 2017 звітний період значно змінилась загальна картина основних показників фінансової звітності, таких, як валюта балансу – збільшилась на 8 %, величина оборотних активів- збільшилась на 39 %, поточних зобов'язань – зменшилась на 49 %, а довгострокових – збільшилась на 344 %, власний капітал збільшився на 7 %, тобто, на 280 млн. дол, а річний прибуток збільшився з 118 до 617 млн. дол. Аналіз динаміки показників інвестиційної діяльності свідчить про незначну зміну інвестиційного клімату на тлі активного нарощування капіталу та збільшення прибутку. Фінансовий дохід виріс на 3 млн. дол. та скоротились фінансові витрати на 38 млн. дол., на 15 % зросла сума грошових коштів та еквівалентів, підприємство витратило на придбання основних засобів та нематеріальних активів 465 млн. дол., це на 29 % більше, ніж у 2016 році, вартість довгострокових фінансових інвестицій зросла на 19 %, придбано короткострокових фінансових інвестицій на 52 млн. дол., це на 86 % більше, ніж у попередньому періоді. Незначно зросла величина відсотків від наданих позик на 5 %, частка у фінансових результатах асоційованих компаній та спільних підприємств скоротилась на 7 %. Розмір чистих активів компанії збільшився на 160 млн. дол..

Отже, проведений горизонтальний аналіз окремих показників фінансової звітності міжнародної холдингової компанії «Метінвест» характеризує високу інвестиційну привабливість підприємства та активізацію його інвестиційної діяльності в порівнянні з 2016 роком.

На другому етапі після аналізу динаміки показників фінансової звітності суб'єкта господарювання виникає потреба в дослідженні змін відносних показників, розрахованих з метою визначення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

На даний момент широкого використання набули дві методики оцінки інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання з використанням розрахункових показників:

1) Метод рейтингової оцінки підприємства на основі даних фінансової звітності – оцінка фінансового стану підприємства, при якій оцінюється платоспроможність, фінансова стабільність, прибутковість і ділова активність підприємства. Перевагами використання методу є його застосування без залучення додаткових експертів, доступність інформації. Недоліком використання цього методу є припущення щодо наявності викривлень та недостовірності інформації у звітності.

2) Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості - оцінка фінансового стану об'єкта інвестування, визначення вагомості групових та одиничних показників на основі експертних оцінок, визначення частки розмаху варіаційної множини, визначення ранжированого значення за кожним показником, розрахунок інтегрального показника. До переваг методу слід віднести повноту та високу достовірність отриманих результатів оцінки. Недоліком використання є необхідність залучення додаткових експертів для отримання такої інформації, висока трудомісткість аналізу та значні витрати часу, що можуть призвести до втрати актуальності наданих аналітиками висновків внаслідок швидкої зміни ринкового середовища [4, с. 14].

В умовах обмеження інформаційних ресурсів та неможливості залучення експертів до здійснення оцінки інвестиційної привабливості та інвестиційної діяльності доцільним є застосування методу оцінки загального фінансового стану на основі даних консолідованої фінансової звітності міжнародної холдингової компанії «Метінвест».

У таблиці 2 наведено результати розрахунків коефіцієнтів фінансової незалежності, платоспроможності суб'єкта господарювання за 2016 – 2017 звітні періоди з метою оцінки інвестиційної привабливості та діяльності компанії «Метінвест».

Таблиця 2 – Аналіз фінансової стійкості та платоспроможності міжнародної холдингової компанії «Метінвест»

Розрахований показник	2016 р.	2017 р.	Відхилення
Коефіцієнт загального покриття	0,61	1,68	1,07
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,05	0,11	0,06
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,43	0,43	0,00
Коефіцієнт боргу	0,57	0,57	0,00
Питома вага довгострокових зобов'язань у загальній сумі зобов'язань	0,15	0,60	0,45
Питома вага поточних зобов'язань у загальній сумі зобов'язань	0,85	0,40	-0,45
Частка чистих активів у загальній вартості активів	0,09	0,10	0,01
Питома вага грошових коштів, отриманих від інвестиційної діяльності в загальній сумі грошових коштів	0,07	0,07	0,00
Питома вага довгострокових фінансових інвестицій у загальній вартості активів	0,10	0,11	0,01
Частка фінансових доходів у прибутку	0,22	0,05	-0,17

Розраховані значення коефіцієнтів двояко характеризують результати діяльності суб'єкта господарювання. З одного боку значення коефіцієнтів фінансової незалежності та коефіцієнтів платоспроможності не знаходяться у межах рекомендованих значень. Значення коефіцієнту загального покриття зросло з 0,61 у 2016 р. до 1,68 у 2017 р., проте рекомендована величина складає 2, коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився на 0,06 пункта та склав 0,11, рекомендована величина 0,2. Коефіцієнт фінансової незалежності склав 0,43 та не змінився за досліджувані періоди та відхиляється від рекомендованого значення 0,5. Аналогічно, коефіцієнт боргу має значення 0,57 в обох періодах та перевищує рекомендоване значення 0,5.

З іншого боку, слід звернути увагу на своєчасне погашення поточних зобов'язань у 2017 році та зменшення їх величини у загальній сумі зобов'язань на 0,45%, частка довгострокових зобов'язань збільшилась з 0,15 до 0,6, що пов'язано з нарощуванням виробничих потужностей та зростанням масштабів діяльності компанії. Незначно зросла питома вага довгострокових фінансових інвестицій у загальній вартості активів на 0,01 пункти, у той час, як частка фінансових доходів у прибутку скоротилась на 0,17 пунктів.

Результати вищенаведених розрахунків свідчать про активізацію інвестиційної діяльності та зростання інвестиційної привабливості міжнародної холдингової компанії «Метінвест», але на тлі економічного підйому та прогресивної діяльності, фінансовий стан компанії свідчить про відсутність фінансової стійкості та хитку платоспроможність у звітних періодах.

Висновки. Для підвищення якості оцінки інвестиційної привабливості та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання в процесі дослідження було запропоновано розділення процесу оцінки на два етапи:

1. Горизонтальний аналіз динаміки показників консолідованої фінансової звітності, що у більшій мірі впливають на інвестиційний фон підприємства;

2. Оцінка фінансової стійкості та платоспроможності на основі розрахунку відносних показників з визначенням змін питомої ваги показників інвестиційної активності в структурі загальних пов'язаних показників.

Запропонована методика комплексного аналізу інвестиційної привабливості та інвестиційної діяльності враховує умови обмеженості інформаційних ресурсів, не потребує залучення додаткових спеціалістів/, є зрозумілою для зовнішніх користувачів. Вона дає можливість оцінити реальні зміни фінансового стану суб'єкта господарювання, вплив активізації чи сповільнення інвестиційної діяльності на фінансові результати та допомагає у прийнятті відповідних рішень.

Результати дослідження спрямовані на удосконалення методики оцінки та аналізу інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості можуть бути використані підприємствами для надання зрозумілої, доступної інформації про стан підприємства користувачам та зовнішніми користувачами обґрунтування рішень та суджень щодо конкретного суб'єкта господарювання.

Анотація. В статті обоснована необхідність оцінки інвестиційної привабливості та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. Предложена методика проведення такого аналізу на основі показателів годової фінансової звітності зовнішніми користувачами з допомогою горизонтального аналізу та розрахунку відносних показників фінансового стану. Методика перевірена на прикладі показателів консолідованої фінансової звітності міжнародної холдингової компанії «Метінвест» за 2016–2017 гг.

Ключевые слова: інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість, аналіз фінансової звітності, горизонтальний аналіз, оцінка фінансового стану.

Abstract. The article substantiates the need to assess the investment attractiveness and investment activity of business entities. The method of carrying out of such an analysis on the basis of indicators of annual financial reporting by external users is offered with the help of horizontal analysis and calculation of relative indicators of a financial condition. The methodology was tested on the example of the consolidated financial statements of the international holding company Metinvest for 2016–2017.

Key words: investment activity, investment attractiveness, analysis of financial reporting, horizontal analysis, estimation of financial condition.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Чухно А. А. Основи економічної теорії» Інвестиції: сутність, стимули, детермінанти, співвідношення із заощадженням і доходом. URL: <http://library.if.ua/book/61/4395.html>.
2. Бланк А. І. Управління використанням капіталу. Особливості форми фінансового інвестування капіталу. URL: <http://library.if.ua/book/157/10282.html>
3. Report on the consolidated summary financial statements Metinvest B. V.: Офіційний сайт Міжнародної вертикально інтегрованої гірничо-металургійної групи компаній «Метінвест». URL: <https://www.metinvestholding.com/ua>
4. Семчук Ж. В., Скриньковський Р. М. Система діагностики інвестиційної діяльності підприємства: теоретичні засади та методичні положення. *Науковий журнал «Агросвіт»*. 2015. №3. С. 12–17.
5. Матрос О.М. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства за даними фінансової звітності. URL: http://www.udau.edu.ua/assets/files/zbirniki/papers/matros/Matros-stattya-Cherkasi_2009.pdf.